

نقش سیستم بازداری/فعال‌سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش در پیش‌بینی نشانه‌های اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان متوسطه

عباس اصغری شریانی^۱، ناصر صبحی قراملکی^۲ و اکبر عطاذخت^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان از طریق متغیرهای سیستم بازداری-فعال‌سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش است. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مشغول به تحصیل در مقطع دبیرستان شهرستان بستان آباد در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۵ بود که با روش خوشه‌گیری نمونه‌ای به حجم ۱۲۰ نفر (۶۰ دختر و ۶۰ پسر) انتخاب شده است. جمع‌آوری داده‌های پژوهش از طریق پرسش‌نامه‌های سیستم بازداری و فعال‌سازی رفتاری (BAS/BIS)، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان (CERQ)، سرشت و منش کلونینجر و اضطراب اجتماعی (SPIN) انجام گرفت و با استفاده از ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد بین سیستم بازداری رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و دو بعد سرشت (آسیب‌پرهیزی و نوجویی) و یکی از ابعاد منش (خودراهبری)، با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد سیستم بازداری/فعال‌سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و بعد سرشت به طور معناداری پیش‌بینی‌کننده نشانه‌های اضطراب اجتماعی است. بر این اساس حساسیت بالای سیستم BIS و دشواری در تنظیم شناختی هیجان و همچنین ابعاد نوجویی، خودراهبری و آسیب‌پرهیزی در بروز و نگهداری اضطراب اجتماعی دخیل هستند که می‌توان با شناسایی آن‌ها در جهت پیشگیری از این اختلال اقدام نمود.

واژه‌های کلیدی: سیستم بازداری-فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی هیجان، سرشت و منش، اضطراب اجتماعی.

۱. نویسنده‌ی رابط: کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه محقق اردبیلی (abbas.asghari04@gmail.com)

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی

۳. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۳/۲۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۲/۲۵

مقدمه

بر اساس آخرین ویراست راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5¹) ویژگی اصلی اضطراب اجتماعی^۲، ترس یا اضطراب محسوس یا شدید از موقعیت‌های اجتماعی است که در آن ممکن است فرد مورد بررسی دقیق دیگران قرار بگیرد (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). اختلال اضطراب اجتماعی به عنوان یک طبقه از اختلالات اضطرابی و سومین اختلال روانی از نظر شیوع بین جمعیت مطرح است (هافمن و بارلو^۳، ۲۰۰۲). این اختلال معمولاً در دوران کودکی یا اوایل نوجوانی شروع می‌شود و دوره اختلال معمولاً مزمن یا همیشگی است (کیمبریل^۴، ۲۰۰۸) و با میزان بالای ترک تحصیل و کاهش سلامتی، استخدام، بازدهی شغلی، جایگاه اجتماعی-اقتصادی، و کیفیت زندگی ارتباط دارد (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). پژوهشگران ترس افراطی و پایدار از موقعیت‌های اجتماعی، اجتناب از این موقعیت‌ها و ترس از ارزیابی منفی را از خصایص عمده این اختلال می‌دانند (آلفانو و بیدل^۵، ۲۰۱۱). مطالعات نشان داده‌اند که اضطراب اجتماعی در نوجوانان با مسایل و مشکلات بی‌شماری از قبیل برانگیختگی‌های فیزیولوژیک و پاسخ‌های عصبی-عروقی (اندرسون و هوپ^۶، ۲۰۰۹)، تفسیرهای سوگیرانه از موقعیت‌های اجتماعی مبهم (میرس، بلوت، بوگلس و وستنبرگ^۷، ۲۰۰۸)، نارسایی‌های عملکرد اجتماعی (وانکن و باگلس^۸، ۲۰۰۸)، کنش‌وری اجتماعی ضعیف و ادراک‌های منفی (پاکلک و ویدیک^۹، ۲۰۰۸) و ادراک از خود و رفتارهای ایمنی (بهرامی، ابوالقاسمی و نریمانی، ۱۳۹۲؛ ابوالقاسمی، بهرامی و نریمانی، ۱۳۹۳) ارتباط دارد.

1. diagnostic and statistical manual disorders
2. social anxiety
3. Hofman & Barlow
4. Kimbrel
5. Alfano & Beidel
6. Anderson & Hope
7. Miers, Blote, Bogels & Westenberg
8. Vonckn & Bogels
9. Paklek & Videc

شواهد جدید از نقش عوامل مزاجی^۱ (خلق و خو) در بروز و تکامل اضطراب حمایت می‌کنند. فعالیت سیستم‌های مغزی- رفتاری یکی از مهم‌ترین عوامل مزاجی است که توسط گری^۲ (۱۹۸۲)، مطرح شده است. گری معتقد است که در پستانداران نظام سه‌گانه هیجان‌های نخستین وجود دارد. این نظام‌های سه‌گانه فعال‌سازی رفتار^۳، بازداری رفتار^۴ و جنگ و گریز^۵، در سطوح رفتاری و عصبی از یکدیگر متمایز هستند، به طوری که هر یک از این سه نظام بر اساس محرک‌های مختلف محیطی فعال شده و متناسب با آن رفتارهای متفاوتی را به وجود می‌آورند. نظام نزدیکی (نظام روی‌آورد رفتاری، نظام فعال‌ساز رفتار) در تمام شرایط فعال است، به طوری که نزدیکی به موضوع عشق یاد گرفته می‌شود، یعنی در اثر ارائه پاداش یا حذف یک تقویت‌کننده منفی، رفتار تقویت می‌شود. نظام جنگ و گریز، هنگامی تحقق می‌پذیرد که فرد با محرک آزار دهنده (مانند سر و صدای شدید) روبرو شود. نظام بازداری رفتار با محرک‌های شرطی تنبیهی، محرک‌های جدید و محرک‌های مادرزادی تحریک می‌شود (خدایناهی، ۱۳۸۸). براساس نظریه‌ی گری صفات مرتبط با تکانشوری پیامد BAS و صفات مرتبط با حالات اضطرابی نشان دهنده فعالیت BIS است (اسمولوسکا، مک کاب و وودی^۶، ۲۰۰۶). بنابراین فعالیت BIS باعث بازداری حرکات هدفدار شده و هیجان‌های منفی ترس، اضطراب و ناراحتی را به وجود می‌آورد (عبداللهی مجارشین، ۱۳۸۵). نتایج مطالعه ویرورت^۷ و همکاران (۲۰۱۰) این فرض را مورد تأیید قرار داده که اضطراب بالینی با فعالیت زیاد سیستم فعال‌ساز رفتار مرتبط است. در این مطالعه نمرات سیستم بازداری رفتار گروه مضطرب بالاتر از گروه غیر مضطرب بود. نتایج مطالعه کیمبرل، میشل و

-
1. temperament
 2. Gray
 3. behavioral activation
 4. behavioral inhibition
 5. fight/flight
 6. Smolewska, McCabe & Woody
 7. Vervoort

نلسون^۱-گری (۲۰۱۰)، نشان داد که آزمودنی‌های دارای ترس‌های اضطرابی تعمیم یافته سطوح بالایی از سیستم بازداری رفتار و سطوح پایینی از سیستم فعال‌سازی رفتار گزارش می‌کنند. پانایوتو، کارکلا و پانایوتو^۲ (۲۰۱۴) در پژوهش خود بیان می‌دارند که بازداری رفتار به صورت مستقیم می‌تواند نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی را تبیین کند. همچنین اسپینهاون، الیزینگا، وان همرت، دی روجی و پینینکس^۳ (۲۰۱۴) گزارش کردند که نقش BIS-FFFS در نشانه‌های اضطراب اجتماعی بیشتر از BAS است.

هیجان نقش مهمی در اختلال‌های روانی از جمله اختلالات اضطرابی ایفا می‌کند، شاید به این خاطر که انسان باید عقلانی و منطقی باشد. گروس^۴ (۱۹۹۹)، مطرح می‌کند که ناهماهنگی‌های هیجانی در تمام اختلال‌های محور I و نیمی از اختلال‌های محور II بروز می‌یابد (خدانپاهی، ۱۳۸۸). افراد برای تنظیم هیجان‌ها از راهبردهای متفاوتی استفاده می‌کنند که بعضی از آن‌ها می‌تواند سازگارانه باشد، مانند تغییر توجه بعد از یک شکست عاطفی، یا تعدیل احساسات از طریق نوشتن، یا این که ناسازگارانه و ناکارآمد باشد، مثل فاجعه‌آمیز پنداری و نشخوار فکری (واندیلن و کول^۵، ۲۰۰۷). راهبردهایی که اخیراً در خصوص تنظیم هیجان‌ها مطرح شده‌اند، راهبردهای نظم-جویی شناختی هیجان^۶ هستند که مترادف با مقابله شناختی^۷ در نظر گرفته شده‌اند و به فرآیندهایی اطلاق می‌شوند که از آن طریق افراد اطلاعات ورودی برانگیزنده هیجان را مدیریت می‌کنند و تحت کنترل خود قرار می‌دهند، به ویژه موقعی که فرد با یک تجربه‌ی هیجانی منفی یا یک رویداد تهدید کننده مواجه می‌شود (آلدوا، نولن- هوکسما و شوایزر^۸، ۲۰۱۰). گروس (۲۰۰۷) و

- 1 . Kimbrel, Mitchell & Nelson
- 2 . Panayiotou, Karekla & Panayiotou
- 3 . Spinhoven, Elzinga, Van Hemert, De Rooij & Penninx
- 4 . Gross
- 5 . Van Dilln & Koole
- 6 . cognitive emotion regulation
- 7 . cognitive coping
- 8 . Aldao, Nolen Hoeksema & Schweizer

گارنفسکی و کرایچ^۱ (۲۰۰۶) معتقدند هرگونه نقص در تنظیم هیجانات می‌تواند فرد را در قبال مشکلات روان‌شناختی از جمله افسردگی و اضطراب آسیب‌پذیر سازد. جاکوبسون^۲ (۲۰۰۸) بیان کرد که درک هیجانی بالا، استفاده مناسب از هیجان‌ها و تجربه هیجانی مثبت ارتباط منفی معنادار با شدت اضطراب اجتماعی در افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی دارد، به طوری که بین سطوح اضطراب اجتماعی و سطوح پردازش هیجانی خود ارجاعی رابطه معکوسی وجود دارد. همچنین ورنر، گولدین، بال، هیمبرگ^۳ و گراس (۲۰۱۱) نشان دادند که افراد دارای اختلال اضطراب اجتماعی، اجتناب و سرکوب هیجانی را بیش‌تر از گروه کنترل مورد استفاده قرار می‌دهند. همچنین نشان دادند که افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی و گروه کنترل، به میزان یکسانی از ارزیابی مجدد شناختی به عنوان یک راهبرد تنظیم هیجان استفاده کردند.

یکی از عوامل که می‌تواند در سبب شناسی اختلالات اضطرابی مطرح شود سرشت و منش^۴ است. کلونینجر^۵ یکی از نظریه‌پردازان زیستی شخصیت است که با نگاه و تأکید بر پارامترهای زیست‌شناختی چهارچوب نظری محکمی را در دو زمینه‌ی سرشت و منش پدید آورده است. کلونینجر (۲۰۰۲)، در مدل عصبی-زیستی خود مطرح کرده است که سامانه‌های سرشتی در مغز دارای سازمان یافتگی کارکردی و متشکل از سامانه‌های متفاوت و مستقل از یکدیگر برای فعال-سازی تداوم و بازداری رفتار در پاسخگویی به گروه‌های معین از محرک‌ها هستند و فعال‌سازی رفتاری در پاسخ به محرک‌های نو و نشانه‌های پاداش و رهایی از تنبیه است. بنابراین چنین قابلیت‌نوجویی^۶ نامیده می‌شود. بازداری رفتاری در پاسخ به محرک‌های تنبیه یا نبودن پاداش است. تفاوت‌های فردی در قابلیت وقفه یا بازداری رفتاری آسیب‌پرهیزی^۷ نامید می‌شود. از سوی دیگر

-
- 1 . Garnefski & Kraaij
 - 2 . Jacobsen
 - 3 . Werner, Goldin, Ball, Heimberg
 - 4 . temperament & character
 - 5 . Cloninger
 - 6 . novelty seeking
 - 7 . harm avoidance

رفتاری که با پاداش تقویت می‌شود، معمولاً تا مدتی پس از قطع پاداش ادامه می‌یابد. کلو نینجر، تفاوت‌های فردی در تداوم پاسخ پس از قطع پاداش را پاداش وابستگی^۱ نام‌گذاری کرد. بدین ترتیب کلو نینجر این سه بعد را که هر یک دارای چهار مقیاس فرعی هستند، به علاوه بعد چهارم یا پشتکار^۲ که فاقد زیر مقیاس است در قسمت سرشت معرفی کرد (کلو نینجر، ۱۹۹۱، ۱۹۸۷؛ نقل از فرید حسینی، کاویانی، اسعدی، علی ملایری و مقدس بیات، ۱۳۸۶).

کلونینجر (۱۹۹۴)، سه بعد برای منش در نظر می‌گیرد. بعد خودراهبری^۳ بر پایه پنداشت از خویشتن^۴ به عنوان یک فرد مستقل و دارای زیر مجموعه‌های وحدت، احترام، عزت، تأثیر بخشی، رهبری و امید، تعریف شده است. همچنین بعد همکاری^۵ بر پایه پنداشت از خویشتن به عنوان بخشی از جهان انسانی و جامعه قرار دارد که از آن حس اجتماعی، رحم و شفقت، وجدان و تمایل به انجام امور خیریه مشتق می‌شود. خودفراروی^۶ بر پایه مفهومی از خویشتن به عنوان بخشی از جهان و منابع پیرامون آن مطرح شده است که با پندارهای حضور رازگونه، ایمان مذهبی و متانت و صبوری غیر مشروط همراه است (کلونینجر و شوراکیک، ۲۰۰۵).

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که افراد دارای اختلال اضطراب اجتماعی نمرات پایینی در بعد نوجویی و همچنین نمرات بالایی در بعد آسیب‌پرهیزی به‌دست آورده‌اند (پلیسول^۷ و همکاران، ۲۰۰۲؛ ساوویا، نتو، ویانا و مارسیا برنیک^۸، ۲۰۱۰). رابطه‌ی ابعاد شخصیت مدل کلونینگر با اختلالات هیجانی، نشان می‌دهد که آسیب‌پرهیزی بالا ویژگی مشترک اختلالات اضطرابی و افسردگی است. از سوی دیگر، مطالعات نشان می‌دهد که خودراهبری پایین ممکن است نقش مهمی در اختلال افسردگی داشته باشد. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که نوجویی پایین با اختلال

- 1 . reward dependence
- 2 . persistence
- 3 . self directiveness
- 4 . self concept
- 5 . cooperativeness
- 6 . self transcendence
- 7 . Pelissolo
- 8 . Savoia, Neto, Vianna & Márcio Bernik

فوبی اجتماعی و اختلال وسواسی-جبری رابطه‌ی معناداری دارد (فتح‌الهی، بخشی پور رودسری، هاشمی نصرت آباد، فرنام و وثوقی، ۱۳۹۴). همچنین نتایج تحقیقات حاکی از این است که اختلال شخصیت با منش و سرشت رابطه دارد. (شوارکیک^۱ و همکاران، ۲۰۰۲) نشان داده‌اند که اختلالات شخصیت گروه A (اختلال شخصیت اسکیزوئید، پارانوئید و اسکیزوتایپی)، با پاداش وابستگی پایین، گروه B با نوجویی بالا و گروه C با آسیب‌پرهیزی بالا مشخص می‌شود. در جمع‌بندی نتایج پژوهش‌های قبلی چنین می‌توان گفت سیستم بازداری-فعال‌سازی رفتاری، تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش از جمله مولفه‌های مهم در اضطراب اجتماعی هستند که نیازمند پژوهش‌های متعدد در جهت روشن‌گری ارتباط این مؤلفه‌ها با اضطراب اجتماعی است. بنابراین هدف پژوهش حاضر این است که آیا سیستم فعال‌سازی-بازداری رفتاری، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش می‌توانند نشانه‌های اضطراب اجتماعی را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کنند؟

روش

این پژوهش از نوع توصیفی هم‌بستگی است. در این پژوهش اضطراب اجتماعی به‌عنوان متغیر ملاک بوسیله سه متغیر سیستم فعال‌سازی-بازداری رفتاری، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و ابعاد سرشت و منش پیش‌بینی می‌شود.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مشغول به تحصیل در مقطع دبیرستان شهرستان بستان‌آباد در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۵ بودند. نمونه این پژوهش مشتمل بر ۱۲۰ دانش‌آموز (۶۰ دختر-۶۰ پسر) مقطع دبیرستان بود که برای انتخاب آن از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین منظور از میان مدارس شهرستان بستان‌آباد دو مدرسه دبیرستان پسرانه و دو مدرسه دبیرستان دخترانه به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس از هر مدرسه دو کلاس به صورت تصادفی به عنوان نمونه پژوهش انتخاب

1 . Svrakic

شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از پرسش‌نامه‌های زیر استفاده شد:

مقیاس سیستم بازداری-فعال‌سازی رفتار: این مقیاس توسط کارور و وایت^۱ به منظور ارزیابی تفاوت‌های فردی در حساسیت نظام‌های بازداری و فعال‌سازی رفتار توسعه یافت (کارور و وایت، ۱۹۹۴). این مقیاس دارای ۲۰ سوال است که فعالیت سیستم بازداری رفتار را به وسیله خرده مقیاس حساسیت به تنبیه و فعالیت سیستم فعال‌سازی رفتار را به وسیله سه خرده مقیاس حساسیت به پاداش، سایق و جستجوی سرگرمی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. آزمودنی‌ها به این سوالات در مقیاس لیکرت ۴ نقطه‌ای از، درست نیست (۱) تا، کاملاً درست است (۴) پاسخ می‌دهند. لوکستون و داو^۲ (۲۰۰۱) ثبات درونی بازداری رفتار ۰/۷۲ و روایی افتراقی آن با اضطراب را ۰/۵۵ گزارش کردند. ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های بازداری و فعال‌سازی نیز به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۸۱ گزارش شده است (موریس، میسترز و اسپیندر^۳، ۲۰۰۵). محمدی (۱۳۸۷) ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس و خرده مقیاس سیستم بازداری رفتار، حساسیت به پاداش، سایق و جستجوی سرگرمی را به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۹، ۰/۸۷، ۰/۷۴ و ۰/۶۵ گزارش کردند (محمدی، ۱۳۸۷، به نقل از بشرپور، ۱۳۹۴).

پرسشنامه راهبردهای تنظیم شناختی هیجان^۴ (CERQ): یک پرسش‌نامه خودسنجی است که توسط گارنفسکی، کرایچ و اسپینهاون^۵ (۲۰۰۲)، طراحی شده است. این پرسش‌نامه شامل ۹ زیر مقیاس و دارای ۳۶ گویه است. پاسخ‌های این پرسش‌نامه در یک پیوستار ۵ درجه‌ای (همیشه، اغلب اوقات، معمولاً، گاهی، هرگز) جمع‌آوری می‌شود. سوالات پرسش‌نامه این موضوع را بررسی می‌کنند که فرد در برخورد با هر یک از رویدادهای تنش‌زا و تهدید کننده به چه چیزی فکر می‌کند. پژوهش‌های مربوط به پرسش‌نامه تنظیم شناختی هیجان نشان داده‌اند که تمامی زیر مقیاس‌های این آزمون از همسانی درونی خوبی برخوردار بوده و دامنه ضریب پایایی زیر مقیاس‌های آزمون با روش

1. Carver & White
2. Loxton & Dowe
3. Muris, Meester & Spinder
4. Cognitive Emotion Regulation Questionnaire.
5. Garnefski, Kraaij & Spinhoven

آلفای کرونباخ از ۰/۶۷ تا ۰/۹۱ گزارش شده است (گارنفسکی و همکاران، ۲۰۰۲)

پرسش‌نامه سرشت و منش: پرسش‌نامه سرشت و منش توسط کلونینجر و همکاران (۱۹۹۴)، برای اندازه‌گیری سرشت، منش اکتسابی ساخته شده است. این پرسش‌نامه ۱۲۵ سوال دارد و هر آزمودنی به این سوالات به صورت صحیح و غلط پاسخ می‌دهد. در این پرسش‌نامه، سرشت (نوجویی، اجتناب از آسیب، وابستگی به پاداش و پشتکار) و منش (خودراهبری، همکاری و خودفراری)، اندازه‌گیری می‌شود. ضریب آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه، بالای ۰/۶۸ گزارش شده است. در پژوهشی با بررسی ۱۲۱۲ آزمودنی در شهر تهران ضریب آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در دامنه از ۰/۵۵-۰/۸۴ به دست آمده است. همچنین بین ابعاد سرشت و منش، هم-بستگی‌های ضعیف تا متوسط (کمتر از ۰/۴۰) به دست آمد. البته هم‌بستگی خودراهبری و آسیب-پرهیزی، بالاتر از ۰/۴۰ بود. ضمناً تنها هم‌بستگی بالاتر از ۰/۴۰ بین ابعاد سه گانه منش، مربوط به خودراهبری و همکاری بود (نقل از بهاری، ۱۳۸۸).

پرسش‌نامه هراس اجتماعی: پرسش‌نامه هراس اجتماعی نخستین بار توسط کانور^۱ و همکاران (۲۰۰۰)، به منظور ارزیابی هراس اجتماعی تهیه گردید. پرسش‌نامه هراس اجتماعی یک مقیاس خودسنجی ۱۷ ماده‌ای است که داری ۳ مقیاس فرعی ترس (۶ ماده)، اجتناب (۷ ماده) و ناراحتی فیزیولوژیکی (۴ ماده) است و در آن هر ماده بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (۰ = به هیچ وجه، ۱ = کم، ۲ = تا اندازه‌ای، ۳ = زیاد، ۴ = خیلی زیاد) درجه‌بندی می‌شود. براساس نتایج به دست آمده برای تفسیر نمرات، نقطه برش ۴۰ با کارآیی دقت تشخیص ۸۰ درصد و نقطه برش ۵۰ با کارآیی دقت تشخیص ۸۹ درصد افراد مبتلا با هراس اجتماعی را از افراد غیر مبتلا متمایز می‌کند (کانور و همکاران، ۲۰۰۰). اعتبار آن با روش بازآزمایی در گروه‌هایی با تشخیص اختلال هراس اجتماعی برابر با ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ بوده و ضریب همسانی درونی آن (ضریب آلفا)، در یک گروه بهنجار ۰/۹۴ گزارش شده است و برای مقیاس فرعی ترس ۰/۸۹، اجتناب ۰/۹۱ و ناراحتی

1 . Connor

فیزیولوژیکی ۰/۸۰ گزارش شده است. روایی سازه در مقایسه نتایج این آزمون در دو گروه از آزمودنی‌های با تشخیص اختلال هراس اجتماعی و آزمودنی‌های گروه افراد بهنجار بدون تشخیص روان‌پزشکی بررسی شد که تفاوت معناداری با هم نشان دادند که این خود حاکی از اعتبار سازه بالاست (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۸).

روش اجرا: جهت اجرای پژوهش بعد از هماهنگی با اداره آموزش و پرورش شهرستان بستان آباد، به مدارس دخترانه و پسرانه مقطع دبیرستان شهرستان بستان آباد که به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده بود مراجعه شد و اهداف پژوهش به دانش‌آموزانی که به عنوان نمونه انتخاب شده بودند توضیح داده شد. سپس پرسشنامه‌های سیستم‌های فعال‌سازی-بازداری رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، ابعاد سرشت و منش و هراس اجتماعی در اختیار آن‌ها قرار گرفت و در نهایت پس از تکمیل، پرسش‌نامه‌ها جمع‌آوری شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش از ابزارهای آمار توصیفی میانگین و انحراف معیار و برای بررسی سوالات پژوهش از هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد که با کمک نرم افزار آماری در علوم اجتماعی نسخه ۲۱ انجام گرفت.

نتایج

میانگین سنی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این پژوهش که بین ۱۵ تا ۱۹ سال قرار داشتند، ۱۶/۹۹ با انحراف معیار ۱/۱۷ بود. از کل دانش‌آموزان مورد بررسی (۱۲۰ نفر)، ۶۰ نفر دختر (۵۰ درصد) و ۶۰ نفر پسر (۵۰ درصد) بودند. از لحاظ وضعیت اقتصادی شرکت‌کنندگان، ۱۲/۵ درصد دارای وضعیت اقتصادی پایین، ۸۵/۸ دارای وضعیت متوسط و ۱/۷ درصد دارای وضعیت اقتصادی بالا بودند. از لحاظ رشته تحصیلی نیز ۸۹ نفر (۷۲/۲ درصد)، در رشته‌ی علوم انسانی پایه سوم و ۳۱ نفر (۲۵/۸ درصد) در رشته علوم تجربی در پایه دوم مشغول به تحصیل بودند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای اضطراب اجتماعی، بازداری و فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی هیجان (مثبت و منفی) و سرشت و منش.

متغیر	M	SD	Min	Max
اضطراب اجتماعی	۱۸/۷۰	۹/۱۳۹	۳	۳۶
بازداری رفتار	۱۷/۱۹	۴/۰۹۹	۹	۲۵
فعال‌سازی رفتار	۳۶/۱۹	۴/۵۰۸	۲۵	۴۵
تنظیم شناختی مثبت	۵۹/۸۲	۱۰/۶۵۷	۳۹	۸۵
تنظیم شناختی منفی	۴۱/۸۳	۸/۸۶۹	۱۸	۶۸
سرشت	۳۰/۴	۵/۳۶	۱۷	۴۲
منش	۳۷/۶۶	۷/۰۹۹	۲۷	۵۳

میانگین و انحراف معیار شرکت کنندگان در مقیاس اضطراب اجتماعی $(۹/۱۳۹+۱۸/۷۰)$ ، سیستم بازداری رفتار $(۳/۰۹۹+۱۷/۱۹)$ ، سیستم فعال‌سازی رفتار $(۴/۵۰۸+۲۶/۱۹)$ ، تنظیم شناختی مثبت $(۱۰/۶۵۷+۵۹/۸۲)$ ، تنظیم شناختی منفی $(۹/۸۶۹+۴۱/۸۳)$ ، سرشت $(۵/۳۶+۳۰/۴)$ و منش $(۷/۰۹۹+۳۷/۶۶)$ بود. به منظور بررسی ارتباط بین سیستم بازداری و فعال‌سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش با اضطراب اجتماعی از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد (جدول ۲).

جدول ۲. هم‌بستگی متغیرهای سیستم بازداری / فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش با نشانه‌های اضطراب اجتماعی

اضطراب اجتماعی				
متغیر	مولفه	توس	اجتناب	ناراحتی فیزیولوژیکی
سیستم بازداری رفتار	حساسیت به تنبیه (BIS)	۰/۵۹ (۰/۰۰۰)	۰/۲۸ (۰/۰۰۲)	۰/۴۵ (۰/۰۰۰)
سیستم فعال‌سازی رفتار	حساسیت به پاداش	۰/۰۸۲ (۰/۳۷۵)	-۰/۰۴۹ (۰/۵۹۷)	۰/۱۷۰ (۰/۰۶۴)
	سایق	-۰/۱۲۳ (۰/۱۸۱)	-۰/۰۰۹ (۰/۹۲۴)	-۰/۱۳۷ (۰/۱۳۶)

نقش سیستم بازداري/فعال سازي رفتار، راهبردهاي تنظيم شناختي هييجان و سرشت و منش در پيش بيني ...

			جستجوی سرگرمی	
-۰/۱۲۴	-۰/۰۷۰	-۰/۱۵۵		
(۰/۱۱۴)	(۰/۴۴۶)	(۰/۱۴۳)		
			تنظیم شناختی هیجان	
۰/۴۶۰	۰/۳۸۱	۰/۴۸۴	ملاطت خویش	
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			پذیرش	
۰/۱۸۸	۰/۱۷۸	۰/۱۸۹		
(۰/۰۳۸)	(۰/۰۴۴)	(۰/۰۳۹)		
			نشخوارگری	
۰/۳۴۹	۰/۲۵۸	۰/۴۱۸		
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			تمرکز مجدد مثبت	
-۰/۲۶۲	-۰/۳۳۵	-۰/۳۶۱		
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			تمرکز مجدد بر برنامه- ریزی	
-۰/۱۳۳	-۰/۱۵۲	۰/۱۷۴		
(۰/۱۴۹)	(۰/۰۹۷)	(۰/۰۵۸)		
			ارزیابی مجدد مثبت	
-۰/۱۹۲	-۰/۱۸۱	-۰/۲۴۹		
(۰/۰۳۸)	(۰/۰۳۴)	(۰/۰۰۶)		
			دیدگاه گیری	
-۰/۱۹۱	-۰/۱۸۶	-۰/۱۷۹		
(۰/۰۴۸)	(۰/۰۴۲)	(۰/۰۴۰)		
			فاجعه سازی	
۰/۲۵۲	۰/۲۹۶	۰/۳۹۷		
(۰/۰۲۷)	(۰/۰۰۱)	(۰/۰۰۰)		
			ملاطت دیگران	
۰/۳۸۰	۰/۳۹۸	۰/۳۶۸		
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			نوجویی	سرشت
-۰/۲۷۳	-۰/۳۵۰	-۰/۲۶۱		
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			آسیب پرهیزی	
۰/۳۱۲	۰/۳۳۳	۰/۳۱۴		
(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)		
			پاداش وابستگی	
-۰/۰۹۶	-۰/۱۵۸	-۰/۱۴۲		
(۰/۲۹۷)	(۰/۱۱۲)	(۰/۱۲۲)		
			پشتکار	
-۰/۱۱۲	-۰/۰۶۱	-۰/۰۶۴		
(۰/۲۱۲)	(۰/۵۰۷)	(۰/۴۹۰)		
			خودفرآوری	منش
-۰/۱۵۱	-۰/۱۶۷	-۰/۱۷۲		

Vol.7, No.3/23-44			دوره‌ی ۷، شماره‌ی ۳/۴۴-۲۳
(۰/۰۹۸)	(۰/۰۵۶)	(۰/۰۵۹)	
-۰/۱۱۶	-۰/۰۹۲	-۰/۰۵۹	هم‌کاری
(۰/۲۰۹)	(۰/۲۶۲)	(۰/۵۳۰)	
-۰/۲۵۱	-۰/۲۳۹	-۰/۳۴۳	خودراهبری
(۰/۰۰۶)	(۰/۰۰۹)	(۰/۰۰۰)	

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود بین سیستم بازداري رفتار با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. همچنین بین مؤلفه‌های متغیر سیستم فعال‌سازی رفتار با نشانه‌های اضطراب اجتماعی ارتباط معناداری به‌دست نیامده است ($P > 0/005$). در راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، بین راهبردهای ملامت خویش، نشخوارگری، فاجعه‌سازی و ملامت دیگران ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد ($P < 0/001$). همچنین بین راهبردهای پذیرش، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه‌گیری، و تمرکز مجدد مثبت، با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. بین راهبرد تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معناداری به‌دست نیامده است. در ابعاد سرشت و منش، بعد نوجویی و خودراهبری رابطه معنادار و منفی و بعد آسیب‌پرهیزی رابطه مثبت و معنادار با نشانه‌های اضطراب اجتماعی دارد. سایر ابعاد سرشت و منش با اضطراب اجتماعی رابطه معناداری به‌دست نیآورده‌اند. برای تعیین وزن هر یک از متغیرهای سیستم بازداري-فعال‌سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی از رگرسیون چندگانه استفاده شد. به منظور رعایت پیش‌فرض‌های تحلیل رگرسیون، آزمون دوربین واتسون جهت استقلال خطاها مورد بررسی قرار گرفت که برابر $1/986$ به‌دست آمد که نشان دهنده استقلال باقی‌مانده‌ها در تحلیل رگرسیونی است. همچنین نمودار هیستوگرام باقیمانده‌های استاندارد شده رگرسیون نشان داد شکل

نقش سیستم بازداری/فعال سازی رفتار، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش در پیش‌بینی ...

توزیع باقی‌مانده‌های استاندارد شده رگرسیون دارای حالت نرمال بوده و بین آن‌ها و باقی‌مانده‌های استاندارد مورد انتظار هم‌بستگی بالایی وجود دارد.

جدول ۳. نتایج مربوط به تحلیل‌های رگرسیون چندگانه بین متغیرهای پیش‌بینی کننده با متغیر ملاک اضطراب اجتماعی

متغیر پیش بین	R	R2	F	P	B	BETA	T	P
تنظیم شناختی منفی هیجان	۰/۵۶۱	۰/۳۱۵	۵۳/۸۵۴	۰/۰۰۰	۰/۵۱۹	۰/۵۶۱	۷/۳۳۹	۰/۰۰۰
بازداری رفتار	۰/۶۱۳	۰/۳۷۶	۳۴/۸۹۰	۰/۰۰۰	۰/۸۴۷	۰/۲۸۸	۳/۳۵۰	۰/۰۰۱
فعال‌سازی رفتار	۰/۶۴۴	۰/۴۱۴	۲۷/۱۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۴۱۸	-۰/۲۰۵	-۲/۷۶۰	۰/۰۰۷
تنظیم شناختی مثبت هیجان	۰/۶۶۰	۰/۴۳۶	۱۸/۸۸۲	۰/۰۰۰	-۰/۱۳۵	-۰/۱۵۸	-۲/۰۸۶	۰/۰۳۹
سرشت	۰/۶۷۵	۰/۴۴۵	۱۸/۸۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۲۴۰	-۰/۱۴۱	-۱/۹۹۹	۰/۰۴۸

همان‌طور که در جدول ۳ مشخص است میزان F مشاهده شده برای متغیرهای تنظیم شناختی منفی هیجان، بازداری و فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی مثبت هیجان، و متغیر سرشت معنادار است ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین متغیر منش به سبب عدم پیش‌بینی اضطراب اجتماعی از مدل تحلیل رگرسیون چندگانه حذف شده است. همچنین، بر اساس جدول ۳ مشاهده می‌شود ۴۵ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی توسط متغیرهای تنظیم شناختی منفی هیجان، بازداری رفتار، فعال‌سازی رفتار و تنظیم شناختی مثبت هیجان تبیین می‌شود. ضریب رگرسیون چندگانه متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهند که متغیرهای تنظیم شناختی منفی هیجان، بازداری رفتار، فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی مثبت هیجان می‌توانند به صورت معناداری اضطراب اجتماعی را تبیین کنند. ضریب تأثیر متغیرهای تنظیم شناختی منفی هیجان ($B=۰/۵۱۹$)، بازداری رفتار ($B=۰/۸۴۷$)، فعال‌سازی رفتار ($B=-۰/۴۱۸$)، تنظیم شناختی مثبت هیجان ($B=-۰/۱۳۵$) و سرشت ($B=-۰/۲۴۰$) می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش پیش‌بینی اضطراب اجتماعی به عنوان متغیر ملاک به وسیله سیستم بازداری-فعال‌سازی رفتار، تنظیم شناختی هیجان و سرشت و منش به عنوان متغیرهای ملاک بود. بر اساس یافته‌های پژوهش بین سیستم بازداری رفتار با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. این یافته با نتایج پانایوتو و همکاران (۲۰۱۴)، اسپینهاون و همکاران (۲۰۱۴)، لی و گومز^۱ (۲۰۱۴)، کیمبریل و همکاران (۲۰۱۱) و عبدالهی مجارشین (۱۳۸۵) هماهنگ است. تبیین‌های مختلفی در زمینه رابطه سیستم بازداری رفتار با اضطراب اجتماعی صورت گرفته است. این آستانه پایین می‌تواند کودکان را مستعد تحول اختلال‌های اضطرابی کند. یافته‌های این پژوهش هم‌سو با مدل‌ها و تئوری‌هایی است که بازداری رفتار را به عنوان یک عامل خطر برای بروز اختلال‌های اضطرابی بویژه اضطراب اجتماعی مطرح می‌کنند (ویرورت و همکاران، ۲۰۱۰). کاگان، رزنیک و اسنیدمن^۲ (۱۹۸۷) معتقدند که کودکان دارای بازداری رفتار، آستانه پایین‌تری برای انگیزتگی چرخه‌های زیر قشری (بادامه و هیپوتالاموس) به ویژه در موقعیت‌های ناآشنا دارند. همچنین یافته‌های این پژوهش بر اساس نظریه‌ی حساسیت به پاداش گری و مک‌نگتون^۳ (۲۰۰۰) قابل تبیین است. بر اساس این نظریه عملکرد اضطراب بستگی به عملکرد سیستم بازداری رفتار دارد. اول این که حساسیت بیش از حد برخی نواحی، به جز سیستم جداری هیپوکامپی، درون داد مخرب ذاتی بیزاری را افزایش داده و اضطراب را به وجود می‌آورد. دوم این که فعالیت بیش از اندازه سیستم جداری هیپوکامپی یا فعالیت بیش از حد نواحی آمیگدال که به این سیستم متصل است، باعث افزایش بیش از حد ارزیابی‌های تهدیدآمیز از محرک‌های محیطی می‌شود و در نتیجه باعث ارزیابی خطر و افزایش تداعی‌ها ارزیابی‌های منفی از موقعیت می‌شود. سیستم‌های فعال‌سازی و بازداری رفتار زمینه‌ساز تفاوت‌های شخصیتی و در مواردی بیماری‌های روانی در

- 1 . Ly & Gomez
- 2 . Kagan, Reznick & Snidman
- 3 . McNaughton

افراد است. غلبه و فعالیت هر یک از سیستم‌ها در فرد، منجر به حالت‌های هیجانی متفاوت مانند اضطراب، زودانگیختگی و ترس می‌گردد و شیوه‌های رویارویی و واکنش‌های رفتاری متفاوتی را نیز بر می‌انگیزد. بر اساس یافته‌های پژوهش بین راهبردهای تنظیم شناختی هیجان با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه وجود دارد. یافته‌های به‌دست آمده از پژوهش با یافته‌های منین و فاراچ^۱ (۲۰۰۷)، جاکسون (۲۰۰۸)، فیلو، بالی و سیس^۲ (۲۰۱۰)، ورنر و همکاران (۲۰۱۱)، نریمانی، عباسی، ابوالقاسمی و احدی (۱۳۹۲) و نریمانی، عالی‌ساری نصیرلو و عفت‌پور (۱۳۹۲) همسو است. می‌توان گفت که سوگیری در تعبیر و تفسیر اطلاعات محیط اجتماعی منجر به ایجاد تفسیرهای نادرست از خود و محیط اجتماعی می‌شود که این امر باعث ارزیابی‌های منفی از موقعیت اجتماعی شده و نتیجه این ارزیابی منفی چیزی جز اضطراب نیست. فرآیندهای تنظیم شناختی هیجان می‌توانند به فرد کمک کنند تا بتوانند مدیریت یا تنظیم هیجان‌ها و یا عواطف را به‌دست گیرند تا از این طریق بتوانند در کنترل احساسات و عواطف خود پس از وقایع تنیدگی‌زا و اضطراب‌آور توانا باشند (گارنفسکی و کرایچ، ۲۰۰۶). امروزه بر خلاف نظریه‌های اولیه، بر مفید بودن هیجان در رفتار تأکید می‌کنند و دیدگاه عمومی بر این است که هیجان‌ها قبل از رفتار واقع می‌شوند و سازگاری فرد را با ضروریات محیط فیزیکی و اجتماعی بهینه می‌سازند. هیجان‌ها در ایجاد، حفظ و قطع روابط میان فردی نقش مهمی ایفا می‌کنند و این کار را با تنظیم فاصله بین افراد انجام می‌دهند. زیرا هیجان‌ها ما را به طرف هم می‌کشانند و یا از هم دور می‌کنند (گروس، ۱۹۹۹). یافته دیگر این پژوهش نشان می‌دهد بین سرشت با اضطراب اجتماعی رابطه وجود دارد. این یافته‌ها با نتایج به‌دست آمده از پژوهش پیلیسولو و همکاران (۲۰۰۲)، مورتربرگ، بیجروت و ویستیدت^۳ (۲۰۰۷)، ساوویا و همکاران (۲۰۱۰) و فتح‌الهی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. آن‌ها در تحقیقات جداگانه به این نتیجه رسیدند که در افراد دارای فوبی اجتماعی نمرات این افراد در بعد

1 . Mennin & Farach
2 . Feliu, Balle & Sese
3 . Mörtberg, Bejerot & Wistedt

شخصیتی آسیب‌پرهیزی بالا و در بعد شخصیتی نوجویی پایین است. فاهلن^۱ (۱۹۹۵)، معتقد است که فوبی اجتماعی هم به وسیله صفات شخصیتی مثل آسیب‌پرهیزی که کمتر اختصاصی هستند و در بسیاری از اختلالات اضطرابی و خلقی مشترک است، مشخص می‌شود. بیماران فوبی اجتماعی بیمارانی هستند که از بسیاری از موقعیت‌های اجتماعی اجتناب می‌کنند و عمدتاً در این موقعیت‌ها از خود رفتار مصنوعی نشان می‌دهند تا از این طریق بتوانند اضطراب خود را کنترل کنند. این ویژگی عمدتاً در افراد دارای آسیب‌پرهیزی بالا دیده می‌شوند (ساوویا و همکاران، ۲۰۱۰).

هافمن و لوح^۲ (۲۰۰۶)، معتقد هستند که کمرویی و بازداری اجتماعی بالا دو ویژگی اصلی آسیب‌پرهیزی است و از این‌رو، این سازه شبیه سازه مزاجی بازداری کاگان بوده که با اجتناب رفتاری، بازداری و کمرویی در کودکان مشخص می‌شود. در پژوهش حاضر بین بعد خودراهبری با مؤلفه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معنادار منفی به دست آمد. این یافته می‌تواند با ویژگی‌های افراد خودراهبر پایین که بیش‌تر متکی بر انگیزه‌های بیرونی بوده و برای کاستی‌های موجود در محیط، دیگران را مقصر می‌دانند، اعتماد به نفس پایین دارند، در روند امور تأثیر زیادی ندارند، در جریان امور نسبت به اهداف خودشان مردد می‌شوند و در مقابل وسوسه‌ها اراده ضعیفی دارند، همسو باشد (بشرپور، ۱۳۹۴). نیتو، کیجما و کیتامورا^۳ (۲۰۰۰)، در تحقیق مشابه روی افسردگی، نمرات پایین در بعد خودراهبری را به عنوان قوی‌ترین پیش‌بین کننده آتی برای اختلال افسردگی و اضطراب مطرح کرد. تحلیل رگرسیون چندگانه متغیرهای پژوهش نشان داد که متغیرهای تنظیم شناختی هیجان (منفی و مثبت)، سیستم بازداری و فعال‌سازی رفتار و سرشت نشانه‌های اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد این متغیرها در پیش‌بینی نشانه‌های اضطراب اجتماعی حدود ۴۵ درصد سهم دارند. این نتیجه نشان می‌دهد که احتمالاً ۵۵ درصد واریانس باقیمانده توسط متغیرهای دیگر شخصیتی، زیستی و غیره تبیین می‌شود.

1 . Fahlén

2 . Loh

3 .Naito, Kijima & Kitamura

این پژوهش همراه با محدودیت‌هایی بود که از جمله آن منحصر بودن آن به شهرستان بستان-آباد و بافت فرهنگی این شهرستان و همچنین منحصر بودن نمونه آن روی دانش‌آموزان مقطع دبیرستان بود، که توان تعمیم‌دهی و به عبارتی اعتبار بیرونی پژوهش را با محدودیت مواجه می‌سازد. با توجه به پژوهش‌های انجام گرفته و نتایج این پژوهش، به دلیل این که یکی از عوامل ترک تحصیل، کم‌رویی و انزوای دانش‌آموزان اختلال اضطراب اجتماعی است، پیشنهاد می‌شود روان‌شناسان و مشاوران مدارس با بهره‌گیری از پژوهش‌ها انجام گرفته در این زمینه و اجرای جلساتی برای دانش‌آموزان مستعد این اختلال درصدد پیشگیری از این اختلال باشند.

منابع

- ابوالقاسمی، عباس؛ بهرامی، محمد و نریمانی، محمد. (۱۳۹۳). تنظیم شناختی هیجان و ترس از ارزیابی در نوجوانان دختر دارای نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی و بهنجار. *دو فصلنامه بالینی کودک و نوجوانان*، ۲(۱)، ۷۰-۵۷.
- انجمن روان‌پزشکی آمریکا. (۲۰۱۳). راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی. ترجمه‌ی سید محمدی، یحیی (۱۳۹۳). تهران: نشر روان.
- بشر پور، سجاد. (۱۳۹۴). صفات شخصیت: نظریه و آزمون. تهران: انتشارات ساوالان.
- بهراری، محمد. (۱۳۸۸). نقش منش، سرشت و آلکسی‌تایمی در تمیز نشانه‌های مثبت و منفی بیماران مبتلا به اسکیزوفرنی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه محقق اردبیلی.
- بهرامی، محمد؛ ابوالقاسمی، عباس و نریمانی، محمد. (۱۳۹۲). مقایسه‌ی ادراک از خود و رفتارهای ایمنی در دانش‌آموزان دارای نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی و بهنجار. *مجله روانشناسی مدرسه*، ۲(۱)، ۶۲-۷۹.
- خداپناهی، محمدکریم. (۱۳۸۸). انگیزش و هیجان. تهران: انتشارات سمت.
- عبداللهی مجارشین، رضا. (۱۳۸۵). رابطه سیستم‌های بازداری/فعال سازی رفتاری با سوگیری حافظه ناآشکار و آشکار در افراد افسرده. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه تبریز.

فتح‌اللهی، سیامک؛ بخشی‌پور رودسری، عباس؛ هاشمی نصرت‌آباد، تورج؛ فرنام، علیرضا و وثوقی، اصغر. (۱۳۹۴). رابطه ساختاری بین ویژگی‌های سرشت و منش و شخصیت با اختلالات عاطفی. *مجله روان‌شناسی بالینی*، ۷(۲)، ۶۱-۷۶.

فتحی آشتیانی، علی. (۱۳۸۸). آزمون‌های روان‌شناختی: ارزشیابی شخصیت و سلامت روان. تهران: انتشارات بعثت.

فرید حسینی، فرهاد؛ کاویانی، حسین؛ اسعدی، سید محمد؛ علی ملایری، نوشین و مقدس بیات، محمد رضا. (۱۳۸۶). الگوی سرشت و منش در افراد مبتلا به اختلال شخصیت ضد اجتماعی و مقایسه آن با هنجار جامعه ایران. *تازه‌های علوم شناختی*، ۹(۲)، ۵۴-۶۰.

نریمانی، محمد؛ عالی‌ساری نصیرلو، کریم و عفت‌پور، سودا. (۱۳۹۲). اثر بخشی آموزش متمرکز بر هیجان بر راهبردهای تنظیم شناختی هیجان دانش‌آموزان آزار دیده عاطفی. *فصلنامه مشاوره کاربردی*، ۳(۲)، ۳۷-۵۰.

نریمانی، محمد؛ عباسی، مسلم؛ ابوالقاسمی، عباس و احدی، بتول. (۱۳۹۲). مقایسه‌ی اثر بخشی آموزش پذیرش / تعهد با آموزش تنظیم هیجان بر سازگاری دانش‌آموزان دارای اختلال ریاضی. *مجله ناتوانی-های یادگیری*، ۲(۴)، ۱۷۶-۱۵۴.

- Abdollahi Majarshin, R. (2006). The relationship between inhibition / behavioral activation systems with explicit and implicit memory bias in depressed people. Psychology Master's thesis, University of Tabriz. (Persian)
- Abolghasemi, A., Bahrami, M., & Narimani, M. (2014). Cognitive emotion regulation and fear of evaluations in female students with and without the symptoms of social anxiety disorder. *Journal Management System*, 2(1), 57-70. (Persian)
- Aldao, A., Nolen Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217-237.
- Alfano, C. A., & Beidel, D. C. (2011). Social anxiety in adolescents and young adults. Washington DC: American Psychological Association Books.
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Translation by Seyyed Mohammadi, Y (2014). Tehran: Ravan pub. (Persian)
- Anderson, E. R., & Hope, D. A. (2009). The relationship among social phobia objective and perceived physiological reactivity, and anxiety sensitivity in an adolescent population. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(1), 18-26.
- Bahari, M. (2009). The role of temperament, character and alexithymia in distinction negative and positive symptoms of patients with schizophrenia. Master of Clinical Psychology, University of Mohaghegh Ardabili. (Persian)

- Bahrani, M., Abolghasemi, A., & Narimani, M. (2012). Comparing of self-perception and safety measures in students with social anxiety disorder symptoms and normal students. *Journal of School Psychology*, 2(1), 62-79. (Persian)
- Basharpour, S. (2015). Personality traits: Theory and testing. Tehran: Savalan Publications. (Persian)
- Carver, C. S., & White, T. L. (1994). Behavioral inhibition, behavioral activation, and affective responses to impending reward and punishment: The BIS/BAS Scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(2), 319-333.
- Cloninger, C. R. (2002). Functional Neuro anatomy and Brain Imaging of personality and its Disorders. In: D'haenen, H; Den Boer, J; Westenburg, H; Wilner, p. (Eds.), Textbook of Biological psychiatry, Vol. 2, Chapter XXVI-6, New York: Wiley.
- Cloninger, C. R., & Svrakic, D. M. (2005). Personality disorders. In Sadock, B. J. & Sadock, K. V. A. (Eds.), Comprehensive textbook of psychiatry (Eight Edition, pp. 2063-2105). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Connor, K. M., Davidson, J. R. T., Churchill, L. R., Sherwood, A., Foa, e., & Weisler, R. H. (2000). Psychometric properties of the Social Phobia Inventory (SPIN): New self-rating scale. *British Journal Psychiatry*, 176, 379-386.
- Fahlén, T. (1995). Personality traits in social phobia, I: comparisons with healthy controls. *Journal Clinical Psychiatry*, 56, 560-68.
- Farid Hosseini, F., Kaviani, H., Assadi, M., Ali Malayeri, N., & Moghadas Bayat, M. R. (2007). Pattern of temperament and character factors in people with antisocial personality disorder. *Journal of Advances in Cognitive Sciences*, 9(2), 54-60. (Persian)
- Fathi Ashtiani, A. (2009). Psychological tests: Personality and mental health. Tehran: Besat Pub. (Persian)
- Fathollahi, S., Bakhshipour-Rudsari, A., Hashemi-Nosratabadi, T., Farnam, A., & Vosughi, A. (2015). Structural relation of temperament and character components of personality with emotional disorders. *Journal of Clinical Psychology*, 7(2), 61-76. (Persian)
- Feliu, T., Balle, M., & Sese, A. (2010). Relationships between negative affectivity, emotion regulation, anxiety, and depressive symptoms in adolescents as examined through structural equation modeling. *Journal of Anxiety Disorders*, 24, 686-693.
- Garnefski, N., Kraaij, V. (2006). Relationship between cognitive emotion regulation strategies and depressive symptoms: a comparative study of five specific samples. *Personality and Individual Differences*, 40(8), 1659-1669.
- Garnefski, N., Kraaij, V., Spinhoven, P. (2002). *CERQ*: Manual for the use of cognitive Emotion Regulation Questionnaire. Leiderdorp, The Netherlands: DATEC.
- Gray, J. A., McNaughton, N. (2000). The neuro psychology of anxiety: An enquiry into the functions of the septo hippocampal system. New York: Oxford University Press.
- Gross, J. J. (1999). Emotion regulation: Past, present, future. *Journal of Cognitive and Emotion*, 13(5), 551-573.
- Gross, J. J. (2007). Hand book of emotion regulation. New York: Guilford Press.
- Hofman, S. G., & Barlow, D. H. (2002). Social phobia (social anxiety disorder). In D. H. Barlow (Ed.). Anxiety and its disorders: The nature and treatment of anxiety and panic. 2nd, ed, New York, The Guilford Press.

- Hofmann, S. G., Loh, R. (2006). The tridimensional personality questionnaire: Changes during psychological treatment of social phobia. *Journal of Psychiatric Research*, 40(3), 214–220.
- Jacobsen, B. (2008). Intervention to existential psychology, a psychology for the unique Human being and its application in therapy. England: Wiely.
- Kagan, J., Reznick, J. S., Snidman, N. (1987). The physiology and psychology of behavioral inhibition in children. *Child Development*, 58(6), 1459-1473.
- Khodapanahi, M. K. (2009). Motivation and emotion. Tehran: Samt Pub. (Persian)
- Kimbrel, N. A. (2008). A model of development and maintenance of generalized social phobia. *Clinical Psychology Review*, 28(4), 592- 612.
- Kimbrel, N. A., Mitchell, J. T., & Nelson-Gray, R. O. (2010). An examination of the relationship between behavioral approach system (BAS) sensitivity and social interaction anxiety. *Journal of Anxiety Disorders*, 24(3), 372–378.
- Loxton, N. J., & Dawe, S. (2001). Alcohol abuse and dysfunctional eating in adolescent girls: The influence of individual differences in sensitivity to reward and punishment. *The International Journal of Eating Disorders*, 29, 455–462.
- Ly, C., & Gomez, R. (2014). Unique associations of reinforcement sensitivity theory dimensions with social interaction anxiety and social observation anxiety. *Personality and Individual Differences*, 60, 20–24.
- Mennin, D., Farach, F. J. (2007). Emotion and evolving treatments for adult psycho pathology. *Clinical Psychology Science and Practice*, 14(4), 329-352.
- Miers, A. C., Blote, A. W., Bogels, S. M., & Westenberg, P. M. (2008). Interpretation bias and social anxiety in adolescents. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(8), 1462-1471.
- Mörtberg, E., Bejerot, S., Wistedt, A. A. (2007). Temperament and character dimensions in patients with social phobia: Patterns of change following treatments? *Psychiatry Research*, 152, 81–90.
- Murs, p., Meesters, C., & Spinder, M. (2005). Relationships between child and parent-reported behavioural inhibition and symptoms of anxiety and depression in normal adolescents. *Personality and individual Differences*, 34, 759-771.
- Naito, M., Kijima, N., & Kitamura, T. (2000). Temperament and Character Inventory [TCI] as predictors of depression among Japanese college students. *Journal of Clinical Psychology*, 56, 1579–1585.
- Narimani, M., Alisari Nasirlou, K., & Effat-Parvar, S. (2014). The Effectiveness of Emotion-Focused Training for Cognitive Emotional Regulation Strategies of Emotionally Abused Students. *Journal of Applied Counseling*, 3(2), 37-50. (Persian)
- Narimani, M., Abbasi, M., Abolghasemi, A., & Ahadi, B. (2013). A study comparing the effectiveness of acceptance/ commitment by emotional regulation training on adjustment in students with dyscalculia. *Journal of Learning Disabilities*, 2(4), 154-176. (Persian)
- Paklek, M., & Videc, M. (2008). Psychometric properties of the social anxiety scale for adolescents (SASA) and its relation to positive imaginary audience and academic performance in Slovene adolescents. *Studia Psychologica*, 50(1), 49-65.

- Panayiotou, G., Karekla, M., & Panayiotou, M. (2014). Direct and indirect predictors of social anxiety: The role of anxiety sensitivity, behavioral inhibition, experiential avoidance and self-consciousness. *Comprehensive Psychiatry*, 55(8), 1875-1882.
- Pelissolo, A., Andre, C., Pujol, H., Yao, S. N., Servant, D., Braconnieer, A. (2002). Personality dimensions in social phobics with or without depression. *Acta Psiquiatr*, 105, 94-103.
- Savoia, M. G., Neto, T. P. B., Vianna, A. M., Márcio Bernik, M. (2010). Evaluation of personality traits in social phobia patients. *Revista de Psiquiatria Clínica*, 37, 579-582.
- Smolewska, K. A., McCabe, S. B., Woody, E. Z. (2006). A psychometric evaluation of the Highly Sensitive Person Scale: The components of sensory-processing sensitivity and their relation to the BIS/BAS and ‘Big Five’. *Personality and Individual Differences*, 40, 1269-1279.
- Spinhoven, P., Elzinga, B. M., Van Hemert, A. M., De Rooij, M., & Penninx, B.W. (2014). A longitudinal study of facets of extraversion in depression and social anxiety. *Personality and Individual Differences*, 71, 39-44.
- Svrakic, D. M., Draganic, S., hill, k., Bayon, C., przybeck, T. R., Cloninger, C. R. (2002). Temperament, character, and personality disorders: etiologic diagnostic, treatment issues. *Acta psychiatrica scandinavica*, 106(3), 189-195.
- Van dillen, I. F., & kool, s. l. (2007). clearing the mind: A working memory model of distraction from negative emotion. *Clinical psychiatry*, 7(4), 715-723.
- Vervoort, L., Wolters, L. H., Hogendoorn, S. M., De Haan, E., Boer, F., & Prins, P. J. M. (2010). Sensitivity of Gray behavioral inhibition system in clinically anxious and non-anxious children and adolescents. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 629-633.
- Voncken, M. J., Bogels, S. M. (2008). Social performance deficits in social anxiety disorder: Reality during conversation and biased perception during speech. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(8), 1384-1392.
- Werner, K. H., Goldin, P. R., Ball, T. M., Heimberg, R. G., & Gross, J. J. (2011). Assessing emotion regulation in social anxiety disorder: The emotion regulation interview. *Journal of Psycho pathology and Behavioral Assessment*, 33(3), 346-354.

The role behavioral activation/inhibition system, cognitive emotion regulation strategies and temperament and character predicting symptoms of social anxiety in high school students

A. Asghari Sharabiani¹, N. Sobhi Gharamaleki² & A. Atadokht³

Abstract

This study aims to predict social anxiety in high students through the variables of behavioral activation/inhibition system, cognitive emotion regulation strategies and the temperament and character. The research method was descriptive and correlational. All male and female high school students studying in Bostan Abad county in academic year 2015-2016 comprised the population of this study among whom 120 participants (60 boys and 60 girls) were selected by cluster sampling. The data were collected through behavioral activation/inhibition systems, cognitive emotion regulation strategies, temperament and character and social anxiety questionnaires. It was analyzed using correlation and regression analysis. The findings revealed a relationship between BIS, cognitive emotion regulation strategies and two temperaments (harm avoidance and innovation) and one of the character dimensions (leadership), and a significant relationship with social anxiety symptoms. The high sensitivity of BIS system and the difficulty of cognitive strategies as well as novelty seeking, harm avoidance and self-direction were involved in the development and maintenance of social anxiety. By examining these variables, the target disorder can be prevented.

Keywords: Behavioral activation/inhibition, cognitive emotion regulation, Temperament and Character, social anxiety.

1 . Corresponding Author: MA in clinical psychology, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran (Abbas.asghari04@gmail.com)

2 . Associate professor, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

3 . Associate professor, University of Mohaghegh Ardebili, Ardebil, Iran